

DE LA GENT

BOIX I ESPÍGOL PER SANT MAGÍ

Dolors Rosich i Carulla

Aquestes dues plantes van lligades a la celebració de la festa de Sant Magí. Les ramades amb branquillons de boix serveixen pel guarniment dels ruquets, l'espígol dona l'olor característic al'entrar a l'església de la plaça i, amb la "mida", ens emportem un trosset d'aquest aroma a casa nostra.

Exemplars d'aquestes dues plantes les podem trobar a la Segarra. A continuació teniu una fitxa de presentació de cada planta amb les seves característiques i utilitats. Una informació extreta del llibre "Història Natural de la Segarra".

Boix

El boix (*Buxus sempervivens*) es troba a l'extrem septentrional de la comarca de la Segarra, als estrats del nord de Biosca i de Torà, on s'alterna amb masses de pinassa i de roure de fulla petita. És un arbre però normalment es troba en forma d'arbust (menys de 5 metres d'alçària) ja que és de creixement lent. Presenta fulles tot l'any, són fulles petites, ovades, enteres i oposades de color verd fosc a l'anvers i pàl·lides al revers (a l'hivern sovint vermelloses). Les flors molt poc vistoses i blanquinoses, s'agrupen formant una

massa arrodonida a la base de les fulles. El fruit en càpsula té la mida d'un cigró.

És una planta molt tòxica, no és recomanable el seu ús casolà ni medicinal.

Usos del boix:

Construcció d'objectes amb la fusta:

La fusta del boix és molt dura, densa i homogènia, per això s'ha utilitzat per a la fabricació de diversos utensilis: instruments (sacs de gemecs, flaviols, esquellots), estris de cuina (culleres, cullerots, salers), esclops, bastons, "boixos" per fer puntes al coixí, etc.

Jardineria:

Aquest arbust és molt utilitzat en jardineria, la seva fulla perenne i el fet que resisteixi bé els freds hivernals el fan molt útil per tenir-lo als jardins. Necessita llocs ombrívols i humitat abundant. A banda del seu ús aïllat, es pot retallar per donar-li diverses formes geomètriques, és l'anomenat art topiari. El boix va ser molt utilitzat en la jardineria francesa del segle XVIII seguint una tradició que venia des del temps dels romans.

Espígol

L'espígol (*Lavandula angustifolia*) és un arbust de la família de les labiades. Es troba a la Segarra associat a brolles de romaní, que estan escampades i fragmentades en la faixa de territori que limita amb el Solsonès i també a tocar de

Branquillons de boix florit. Fotografia Josep Antoni Conesa

l'Anoia. És una planta perenne que presenta fulles llargues i estretes i flors blavoses agrupades formant una mena d'espiga (inflorescència) al capdamunt de les tiges. Les tiges són de secció quadrada. Floreix a principi d'estiu.

Les flors es cullen quan estan obertes, de juliol a agost, en dies secs i assolellats.

Usos de l'espígol:

Medicinal:

Les infusions de les flors s'usen com a tranquil·litzants o inductores de la son. També es poden usar per les indigestions.

L'esperit d'espígol aplicat sobre la pell va bé pels dolors articulars, per activar la circulació i afavoreix la cicatrització de les ferides. Per preparar-la es posa alcohol (100 ml) en un recipient ben net, s'hi afegeixen les flors d'espígol (1,5 g) i es

deixen macerar uns dies (una setmana). Es filtra la solució (amb un colador o un drap) i es guarda en un flascó ben tapat i a les fosques. Es pot aplicar amb un drap o cotó per fer una fricció sobre la pell. Compte! Pot tacar la roba.

També va bé prendre els bafs d'espígol quan s'està constipat.

Perfumeria:

L'essència d'espígol es prepara per destil·lació i s'utilitza per l'elaboració de perfums i colònies. Les flors es poden utilitzar per perfumar la roba i contra les arnes.

Decoració:

Les flors seques serveixen per decorar la casa.

Jardineria:

Aquesta planta aromàtica de secà requereix sol, poca aigua i suporta bé el

fred, per tot això resulta molt útil per plantar en els jardins de casa nostra.

Obtenció de mel:

La mel monofloral d'espígol resulta molt apreciada.

Segurament trobaríem moltes altres plantes que presenten característiques sem-blants al boix o a l'espígol i que poden ser utilitzades per la seva fusta o per les seves propietats medicinals, però a Cervera la presència del verd del boix i l'aroma de l'espígol resulten insubstituïbles en la celebració de la nostra entranyable festa de Sant Magí.

L'espígol (*Lavandula angustifolia subsp.pyrenaica*)

Fotografia Josep Antoni Conesa